

OMVÄRLDSSPANING

Augusti 2016

BARN- OCH UNGDOMSFÖRVALTNINGEN

INNEHÅLL

RIKSDAG OCH REGERING

sid 3

Obligatoriska bedömningsstöd i åk. 1

Fjärrundervisning

En stadiindelad timplan och mer matematik

MYNDIGHETER

sid 4

Allmänna råd om prövning

Ta hjälp av våra utvecklingspaket: Planera höstens studiedagar

Halvårsstatistik över tillsyn och anmälningar

Dialogkonferens med fokus på elevhälsokompetens

FORSKNING

sid 6

Risikfritt att näthata – anmälan leder sällan till åtal

Tidiga elitsatsningar ökar inte medaljchanser senare i livet

Pokemon – go skapar lärarstress

BARN-ELEVHÄLSA

sid 8

Utbildning kring integration och utbildning

Gå & Cykla till skolan

Handbok kvinnlig könsstympning

ÖVRIG

sid 9

RUC erbjuder i höst

Välkommen ut till naturens klassrum – nytt kostnadsfritt läromedel

Satsning på förskolor i utsatta områden

Flerspråkigt digitalt läromedel en hjälp i undervisningen.

Myter och fakta, skola

RIKSDAG OCH REGERING

Obligatoriska bedömningsstöd i åk. 1

Ett bemyndigande förs in i skollagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet att använda bedömningsstöd i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. I skolförordningen införs bestämmelser om skyldighet att använda bedömningsstöd i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1 i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

[Skollag \(2010:800\)](#) [Skolförordning \(2011:185\)](#)

Fjärrundervisning

Fjärrundervisningen regleras i skollagen från och med den 1 juli 2015. Nu är det möjligt att köpa fjärrundervisning i modersmål och studiehandledning på modersmål från en annan skolhuvudman på entreprenad. Med fjärrundervisning menar man interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik. Elever och läraren befinner sig i olika lokaler när undervisningen sker.

Fjärrundervisning på entreprenad

En viktig förändring från och med den 1 augusti 2016 är att en kommun, ett landsting eller en enskild huvudman nu kan köpa fjärrundervisning i modersmål och studiehandledning på modersmål från en annan huvudman på entreprenad. Detta får dock endast ske om huvudmannen har gjort vad som rimligen kan krävas för att anordna denna utbildning inom den egna organisationen (23 kap. 1 och 4 §§ skollagen). [Om entreprenad och samverkan, 23 kap. 1 och 4 §§ i skollagen \(2010:800\)](#)

En stadiindelad timplan och mer matematik

Utbildningsdepartementet har skickat ut en promemoria om en stadiindelad timplan på remiss. Syftet med förslaget är bland annat att säkerställa att alla elever får den undervisningstid de har rätt till, bidra till en mer likvärdig skola, underlätta uppföljning och minska det administrativa arbetet. I promemorian föreslås bland annat att undervisningen i ämnet matematik utökas med 105 timmar i grundskolan och specialskolan, med start 1 juli 2019. Detta möjliggörs genom att undervisningstiden i elevens val minskas med motsvarande antal timmar. [Även teknikämnet ska stärkas](#) till minst 200 timmar i hela grundskolan. [Läs mer på regeringens hemsida](#)

MYNDIGHETER

Allmänna råd om prövning

De allmänna råden om prövning gäller för grundskolan, specialskolan, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. De har tagits fram för att stödja huvudmän, rektorer och lärare i deras arbete med att genomföra prövningar på ett likvärdigt sätt.

Bedömning av elevprestationer i skolan och betygssättning är i de flesta fall nära sammankopplade med undervisning. Prövning däremot ska i sig själv ge tillräckligt underlag för att den prövande läraren ska kunna sätta ett betyg som är likvärdigt med ett betyg som en undervisande lärare sätter i ett avslutat ämne i grundskolan eller specialskolan, samt efter en gymnasial kurs eller en kurs inom kommunal vuxenutbildning. Dessa allmänna råd anger hur regleringen i samband med prövning bör hanteras i praktiken. [Ladda ner som PDF \(447 KB\)](#)

Ta hjälp av våra utvecklingspaket Planera höstens studiedagar

Utvecklingspaketen innehåller material som kan användas för att utveckla verksamheten. Områdena är skolövergripande och målgrupperna är olika; från förskola till gymnasiet. Gemensamt är att det inte bör ta mer än sju arbetstimmar att bli klar med ett paket. Här erbjuds möjlighet till kompetensutveckling i form av olika utvecklingspaket med namnet "Sju timmar om...".

Utvecklingspaketen utgår från olika områden och innehåller material som kan användas i arbetet med att utveckla verksamheten. Områdena är skolövergripande och målgrupperna är olika; från förskola till gymnasiet. Gemensamt är att det inte bör ta mycket mer än sju arbetstimmar att bli klar med ett paket. Innan ni väljer vilket område ni tänker arbeta med bör en analys ha skett utifrån skolans behov. Skolverket

Halvårsstatistik över tillsyn och anmälningar

Skolinspektionen 13 juli 2016

Nu finns Skolinspektionens statistik över anmälningar och tillsyn för första halvåret 2016. Statistiken beskriver bland annat vilka vanliga brister som vi sett i skolorna, hur många anmälningar vi fått och vad de handlar om. De vanligaste bristerna som Skolinspektionen såg inom tillsynen var förutsättningar för lärande och trygghet. Det handlar till exempel om att skolorna inte använder elevhälsan förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling att nå utbildningens mål. Andra vanliga bristområden var rektors arbete med utvärdering av verksamheten, arbetet med trygghet och studiero samt arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd.

Kränkningar och särskilt stöd anmäls oftast

Under första halvåret 2016 tog myndigheten emot 2 535 anmälningar om upplevda missförhållanden i skolan, vilket är en ökning med 19 procent jämfört med första halvåret 2015. Antalet anmälningar har ökat de senaste åren, och ökningen fortsätter det första halvåret 2016. Statistiken visar inte varför antalet anmälningar har ökat. Kränkningar och mobbning är den vanligaste orsaken till att man anmäler en skola, den näst vanligaste anledningen är att en elev inte får det särskilda stöd han eller hon har rätt till.

Dialogkonferens med fokus på elevhälsokompetens

I höst bjuder vi in till fem inspirerande dialogkonferenser där rektorer och elevhälsoteam får dela tankar, perspektiv och knyta nya kontakter.

Redan nu kan ni ta en titt på programmet till *Att höja skolans elevhälsokompetens – en dag med fokus på dialog kring skolans elevhälsoarbete*, som genomförs under november i Malmö, Göteborg, Örebro, Umeå och Stockholm.

Dialogerna utgår från olika frågeställningar om elevhälsoarbete. Dessutom blir det filmer med sakkunniga och forskare samt panelsamtal, där vi får möta några skolor som utvecklar sitt elevhälsoarbete.

– Vi kommer att fokusera på hela skolans elevhälsoarbete och vad det kan innebära att höja elevhälsokompetensen. För att en skola ska komma till ett utvecklingsarbete i elevhälsofrågor måste rektor och elevhälsoteam börja med att prata om hur man arbetar med frågorna i skolan idag. Det handlar om att granska sin egen verksamhet, säger Erica Sjöberg, som tillsammans med sin kollega Sarah Neuman ansvarar för konferensen.

Vad kan elevhälsokompetens vara?

I de två filmer som kommer att visas belyser vi frågan: Vad kan elevhälsokompetens vara? I den första medverkar Petter Iwarsson, sakkunnig på Bris- Barnens rätt i samhället och skolkurator. Han tar upp det salutogena förhållningssättet som genomsyrar allt elevhälsoarbete och kopplar det till barnkonventionen och skolans styrdokument.

Han har också skrivit böckerna "Samtal med barn och ungdomar", "Samtal i skolan – en möjlighet till utveckling" och "Du behövs som vuxen". I den andra filmen medverkar forskarna Eva Hjärne, Göteborgs universitet, Monika Törnsén, Umeå universitet, Pia Skott, Stockholms universitet och Ingrid Hylander, Karolinska institutet. SPSM [Läs mer](#)

FORSKNING

Risikfritt att näthata – anmälan leder sällan till åtal

14 Juli, 2016 Artikel från [Redaktionen forskning.se](http://Redaktionen.forskning.se)

Att hata och hota på nätet är i stort sett risikfritt. Få fall går till domstol och i ännu färre fall är det någon som döms. Anledning är brister i lagstiftningen, ineffektivitet hos polisen och att det är en nästan omöjlig uppgift att identifiera den som hatar anonymt.

Förra året var det bara fyra procent av anmälningarna om kränkningar på nätet som gav upphov till någon åtgärd. Av dem var det ännu färre som ledde fällande dom.

– Idag är det i praktiken något av vilda västern på internet. Det kan vara svårt att identifiera vem som gjort sig skyldig till ett brott och handlingar som de flesta anser borde vara olagliga är fullt tillåtna, säger Mårten Schultz professor i civilrätt vid Stockholms universitet.

Det är en rad olika orsaker som tillsammans gör det enkelt att kränka utan påföljd, menar Mårten Schultz. Dels är rättsväsendet ineffektivt. Bland annat saknas poliser som har tillräcklig IT-kompetens vilket gör att brotten prioriteras ner.

Brister i lagstiftningen

Anonymiteten på internet betyder också mycket. Och att det är svårt att få fram uppgifter om hur människor surfar från de stora it-bolagen

Men det finns också brister i lagstiftningen. Svensk lagstiftning skiljer sig från flera andra länder. Handlingar som de flesta skulle betrakta som olagliga är här fullt tillåtna här. Till exempel att filma när människor misshandlas, att sprida filmen och att sedan ta betalt för att visa den. Något som har uppmärksammats av Europakommissionen. Sverige har kritiserats för att lagstiftningen inte når upp till grundläggande regler för mänskliga rättigheter.

– Att genomföra misshandeln är naturligtvis olagligt men inte, i sig, att filma och publicera filmen. Det är också tillåtet att sprida bilder på människor i extremt utsatta situationer, till exempel svårt sjuka eller allvarligt skadade personer, säger Mårten Schultz.

Ett känt exempel är de så kallade Arbogamorden när två syskon mördades. Då spreds obduktionsbilderna över internet utan att det gick att stoppa.

Varför är inte den här typen av handlingar brottsliga?

– Generellt har vi ett lågt skydd för integriteten i Sverige. Det hänger samman med att vi har ett starkt skydd för yttrandefriheten. Dessa två rättigheter kan ofta stå i motsättning till varandra. Sedan är internet ur ett lagstiftande perspektiv relativt nytt.

Näthat ett stort antal brott

I juridisk mening finns inte något brott som kallas ”näthatsbrott”. Det bör det heller inte göra, menar Mårten Schultz.

– Det vore konstigt om vi försökte konstruera ett sådant brott eftersom det handlar om väldigt olika typer av kränkningar. Näthat, som ordet används i den allmänna debatten, är ett antal brott som kränker den personliga integriteten. De rättsliga frågorna kring detta är olika. De brott som det i allmänhet rör sig om är hot, ofredanden, förtal och brott mot personuppgiftslagen.

Det har tagit tid för lagstiftarna att förstå vilken effekt kränkningar på nätet kan få. Det är först de senaste åren som debatten inkluderar frågor om hur hat mot folkvalda och journalister påverkar demokratin och samhället i stort, menar Mårten Schultz.

Lagen ska stärkas

Uppdrag Granskning-programmet om näthat mot kvinnliga journalister blev en startpunkt för mycket av diskussionen. Då klargjordes att just kvinnliga journalister är särskilt drabbade. Men det tog en tid innan dessa angrepp började diskuteras som ett samhällsproblem och inte bara ett problem för de utsatta journalisterna.

Men i den utredning som gått under namnet *näthatsutredningen* men som egentligen heter *Integritet och straffskydd* finns förslag som skärper lagen. Utredningen kom med sitt betänkande i februari och Mårten Schultz har medverkat som expert.

Där föreslås en ny brottsrubricering som heter olaga integritetsinfrång. Syftet är att på det sättet göra det olagligt att sprida information som är integritetskränkande. Det här är första steget mot ett starkare skydd mot kränkningar. Samtidigt kommer samhället att behöva acceptera att vi inte kan lagföra alla människor som kränker och begår hatbrott anonymt på nätet.

Behövs fler poliser med IT-kompetens

Hat, hot och kränkningar på nätet måste bekämpas en rad olika sätt, säger Mårten Schultz. Det behövs fler poliser som har it-bakgrund. Skolan kan ta ett större ansvar. Skollagen är tydlig med att skolan har är skyldig att verka mot kränkningar på nätet som hör ihop med vad som sker i skolan.

Arbetsgivare kan bli mer aktiva eftersom de har kontroll över flödena från en arbetsplats. Även ägarna av de stora digitala mötesplatserna skulle kunna tvingas agera när kränkningar sker på deras webbplatser. Till exempel skulle det kunna vara otillåtet att inte snabbt ta bort kränkande innehåll. Då skulle direktörer på sajter som Facebook och Instagram straffas för underlåtenhet. Så gör man redan i vissa länder i Europa.

Nätombudsmannen kunde väcka åtal

En ytterligare möjlighet är att införa en ny myndighet, en nätombudsman. Nätombudsmannen skulle kunna arbeta på samma sätt som diskrimineringsombudsmannen och barn- och elev-ombudet. Personer som utsatts för kränkningar skulle kunna anmäla händelsen och nätombudsmannen har då möjlighet att väcka åtal. Istället för att det är en uppgift för den drabbade personen.

Och Mårten Schultz är hoppfull. Han tror att spridningen av hat, hot och brutala bilder kommer att minska.

– Jag tror att insikten om hur juridiken kan användas för att begränsa kränkningar kommer att öka hos människor som inte är jurister. Det kan leda till att människor både avhåller sig från att kränka och att de i högra grad också anmäler de kränkningar som inträffar.

Tidiga elitsatsningar ökar inte medaljchanser senare i livet

5 augusti, 2016 Artikel från Redaktionen forskning.se

Forskning visar att det inte går att sätta likhetstecken mellan barn som hårdtränas från tidig ålder och medaljframgångar senare i livet. Ändå går elitsatsningarna lägre ner i åldrarna och det är i dag inte ovanligt med barn under 15 år på prispallarna.

<http://www.forskning.se/2016/08/05/tidiga-elitsatsningar-okar-inte-medaljchanser-senare-i-livet/>

Pokemon – go skapar lärarstress

Ur Skolvärlden

Populära Pokémon Go står redo att börja i skolan. Men digitala kulturfenomen riskerar att skapa lärarstress.

– Jag tror att vi måste fundera på om spel är det bästa sättet att nå kunskapsmålen, säger Håkan Fleischer, forskare i pedagogik. <http://skolvarden.se/artiklar/pokemon-go-skapar-lararstress>

BARN- och ELEVVÄLSA

Utbildning kring integration och utbildning

Karlstads universitets utbildningar till förskollärare, lärare, socionomer och sjuksköterskor välkomnar tillsammans med RUC den 14 sep till föreläsning och samtal om möjligheter och utmaningar kring integration och utbildning.

Nihad Bunar, Stockholms universitet, föreläser om skolans villkor i det mångkulturella samhället. Därefter följer panelsamtal med forskare från Karlstads universitet.

Lars Jederlund är moderator.

2016-09-14, 10 -12, Karlstads universitet, Aula Magna.

Sista anmälningdag är den 7 sep [Till anmälan](#)

Gå & Cykla till skolan

Den 1 september startar den populära utmaningen – *Gå & Cykla till skolan*. Har du inte redan anmält din skola/klass är du välkommen att göra det nu.

Under två valfria veckor i september-oktober samlar deltagande skolor så många respoäng som möjligt genom att gå, cykla eller resa kollektivt till och från skolan.

Syftet med utmaningen är att främja hälsan hos barn och unga, bidra till en bättre miljö samt förbättra trafiksäkerheten i elevernas närmiljöer.

Gå & Cykla till skolan arrangeras av Trafikkalendern – Sveriges största läromedel om barn och trafik. Aktiviteten engagerar årligen ca 50 000 elever och pedagoger i år F-6.

I år får alla klasser som deltar en affisch som visar hur en säker cykel ska vara utrustad. Därutöver delar vi ut priser för över 50.000 kr. Läs mer i bifogad inbjudan eller på www.gaochcykla.se

Handbok kvinnlig könsstympning

Publicerad: 2016 Sidantal: 40

Kvinnlig könsstympning är förbjudet i Sverige. Det gäller även om ingreppet utförs utomlands i ett land där det är tillåtet. Kvinnlig könsstympning är ett brott mot de mänskliga rättigheterna och konventionen om barns rättigheter. Denna handbok riktar sig till personal inom hälso- och sjukvård, elevhälsa, socialtjänst och andra berörda myndigheter och ideella föreningar som kommer i kontakt med personer som kan ha utsatts eller riskerar att bli könsstympade.

[regional-handbok-konsstympning-web.pdf](#)

ÖVRIGT

RUC erbjuder i höst

Nyhetsbrev RUC
aug 2016.pdf

Välkommen ut till naturens klassrum – nytt kostnadsfritt läromedel Du som är grundskolelärare, förskole- eller fritidspedagog kan välja och vraka bland flera viktiga och engagerande övningar för lärande utomhus. Det finns övningar inom SO, NO, hemkunskap, teknik, bild, trä- och metallslöjd och svenska - alla kopplade till Lgr11. [Läs mer](#)

Satsning på förskolor i utsatta områden

Från **Lärarnas tidning** 2016-08-05 10:14

Regeringen avsätter 100 miljoner kronor till förskolor i utsatta områden, enligt Ekot. Pengarna ska bland annat gå till kompetensutveckling och satsningar på flerspråkighet.

Satsningen innebär att förskolan inkluderas i satsningen på utanförskapsområden som sker inom projektet ”Samverkan för bästa skola”. Tidigare har 600 miljoner avsatts till skolor i dessa områden. Vi vet att barn som får en riktigt bra förskola, där förskolans pedagogik når fram, också får mycket lättare att på ett bra sätt klara grundskolan och få med sig de kunskaper man behöver för livet, säger utbildningsminister Gustav Fridolin till Ekot. Han betonar att det är en satsning från både staten och huvudmännen.

Läraryrket är positivt till satsningen men tycker att den kommer väl sent.

– Om man ska satsa på möjligheter att rätta till de fel som förekommer i skolinspektionen måste man omfatta alla skolformer och förskolan är ju en viktig del i vårt utbildningssystem. Jag ser det som en miss att man inte haft med det från början och därför är det ju positivt att man nu rättar till det, säger Maria Rönn, 1:e vice förbundsordförande för Läraryrket, till Ekot.

Lärare blir av med legget för grov oskicklighet

Från **Lärarnas tidning** 2016-08-04 08:26

För första gången har Lärarnas ansvarsnämnd dragit in en lärares legitimation på grund av grov oskicklighet. Fallet gäller en lärare som varit verksam i både förskola och skola i Stockholm.

Skolinspektionens anmälan gäller lärarens agerande i båda dessa verksamheter. I sammanfattningen beskriver myndigheten hur barn och elever varit rädda för läraren som ska ha kränkt dem vid upprepade tillfällen. Enligt anmälan saknar hon förståelse för vad värdegrunden innebär. Hon har även under sin tid på förskolan fått kritik för sitt sätt att bemöta kolleger och föräldrar.

– Det här är ett ganska speciellt fall. Vi ser ett mönster av att sakna vilja till utveckling i sitt förhållningssätt, säger Lärarnas ansvarsnämnds ordförande Lars Dirke.

På förskolan ska läraren bland annat ha varit aggressiv och otrevlig mot barnen. Där fanns även säkerhetsbrister – i hallen fanns ett olåst skåp med kemikalier.

Tjänstemän vid Stockholms stad, som gjorde en utredning i samband med tillsyn av förskolan, har uttalat sig om att läraren inte bör arbeta med barn överhuvudtaget.

Den andra delen av anmälan rör lärarens anställning vid en grundskola. Även här finns uppgifter om olämpligt bemötande av elever och kolleger, något som hon själv bestrider.

Ansvarsnämnden är här kritisk mot Skolinspektionens utredning som de anser har en viss slagsida, då personer som läraren själv lämnat in välvilliga intyg från inte har hörts. Men nämnden bedömer ändå att den har tillräckligt underlag för att fatta beslut.

Tidigare har lärare varnats för oskickligt yrkesutövande, men detta är alltså första gången en legitimation dras in på den grunden. Det är händelserna vid förskolan som faller avgörandet.

– Det är en grannliga uppgift att kunna säga exakt var gränsen går mellan varning och indragen legitimation. I det här fallet har allvarlig kritik riktats från flera olika håll under en längre tid utan att något förbättrats. Den samlade bilden, snarare än enskilda händelser, var det som avgjorde beslutet, säger Lars Dirke.

Läraren har möjlighet att överklaga beslutet till förvaltningsrätten.

”Låt andra än lärare ordna utflykter”

Från **Lärarnas tidning** 2016-08-03 14:50

Låt andra än lärare och förskollärare ordna utflykter, vara matvakt, sköta inköp eller ordna med vilan. Det inspelet gör lärarfacken tillsammans med SKL till regeringen.

”Lärare ska vara lärare”, skriver Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund och Sveriges Kommuner och Landsting i en gemensam skrivelse till regeringen. De tre aktörerna poängterar att lärarnas och förskollärarnas arbetsuppgifter måste renodlas till kärnuppgiften – att undervisa.

Detta kan delvis förverkligas genom att skolorna anställer fler kuratorer, skolsköterskor, it-tekniker och vaktmästare.

Men det kan också handla om att anställa nya yrkesgrupper, till exempel lärarassistenter.

Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund räknar i en kompletterande skrivelse upp ett antal administrativa och praktiska arbetsuppgifter som lärare, förskollärare och fritidspedagoger uppger att de själva utför, men som de anser att andra borde göra.

- Sammanställa mejl- och telefonlistor till föräldrar.
- Administration kring föräldramöten.
- Ordna med studiebesök, friluftsdagar, utflykter och resor.
- Beställa och ta hand om kontorsmaterial.
- Ta hand om ledighetsansökningar och boka utvecklingssamtal.
- Vara matvakt.
- Vara provvakt.
- Kopiera.
- Göra i ordning inför och plocka undan efter förskolelunchen. Samma sak med vilan.
- Skaffa vikarier.
- Fördela elevskåp och busskort.

Regeringen har redan tidigare förklarat att den vill frigöra tid så att lärare kan få vara mer lärare. Därför förbereder regeringen förslag som ska underlätta för skolorna att anställa andra yrkeskategorier som kan avlasta lärarna.

Flerspråkigt digitalt läromedel en hjälp i undervisningen.

Ur Lärarnas tidning

Eleverna får se korta animerade filmer. Variation av ljud och text på olika språk är en del av en metod för att få de barn som nyligen anlänt till Sverige att snabbare utveckla både ämneskunskaper och färdigheter i svenska språket. Fakta följs upp med inlärningsfrågor.

<http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2016/08/18/rivstart-nyanlanda>

Myter och fakta, skola

SKL

Myter och bristande fakta är vanliga i skoldebatten. Det kan leda till felaktiga förslag och åtgärder. De verkliga utmaningarna handlar om lärarnas undervisning och rektors ledarskap, inte om resurser eller hur skolan organiseras.

Fakta: Lärare upplever arbetsglädje

<http://skl.se/tjanster/press/myterochfakta/skola/faktalarareuppleverarbetsgladje.3909.html>

Fakta: Barngrupperna har inte blivit större

<http://skl.se/tjanster/press/myterochfakta/skola/faktabarngruppernaiforskolanharinteblivitstorre.1955.html>

KARLSTADS KOMMUN

Karlstads kommun, barn- och ungdomsförvaltningen, 651 84 Karlstad
Tel: 054-29 50 00. E-post: barnochungdomsförvaltningen@karlstad.se